

Η ΠΛΗΡΩΜΗ

ΙΑ φορά — ἀκούστε νὰ σᾶς 'πῶ κ' ἐγὼ ἓνα ππραμίθι· μιὰ φορά ἦταν ἓνα χωριό, καὶ τῶλεγαν Κλεφτοχωῖρι. Αὐτὸ τὸ χωριὸ δὲν ξέρω ἂν ὑπάρχει ἀκόμα, οὔτε σὲ ποιά πολιτεία ἢ βασιλαιο ἦταν μπορῶ νὰ σᾶς ἱστορήσω. Ἐκεῖ λοιπὸν κατοικοῦσαν λιγοὶ βοσκοί, φτωχοὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ἡμεροὶ, ἀγαθοί, ἀγαπημένοι — κι' ἄς δίνη τοῦ χωριοῦ τὸ κακόφων' ὄνομα

ἄλλην ἄσχημη κ' ἐναντία ιδέα.

Μ' ἀγάπη ἀνυπόκριτη καὶ παντοτεινὴ ζοῦσαν ἀντάμα οἱ καλοὶ χωριανοί, οἱ Κλεφτοχωριῖτες. "Ὅμως ἓνας ἀπ' αὐτοὺς ('ς τοὺς τόσους ἓνας!) περνοῦσε μοναχός, ἀμίλητος καὶ φθονερός, τὸν καιρὸ του, ὁ Ζῶης ὁ Φονιάς· ἔτσι ἄς τὸν 'πούμε.

Γύρω 'ς τὸ χωριὸ εἶχαν οἱ βοσκοὶ τὰ μανδριά τους, ἀριόφρακτα καὶ χαμηλά. Ἐκεῖ ὠδηγοῦσαν τὸ μεσημέρι τὰ πρόβατα, γιὰ ναῦρουν λίγη ἀναψυχὴ ἀπὸ τὸ κάμα, καὶ τὴ νύχτα ἐκεῖ τοὺς ἔδιναν ἀδύνατο καταφυγὴ ἀπὸ τῶν λύκων τὴν ἐπιβουλή.

Καί, ιδέες! "Ἄν ἦταν ἀνέλπιστο πρᾶμα, λύκος 'ς τὰ μανδριά τους νὰ σιμῶση, ὅμως 'ς τοῦ Ζῶη τοῦ Φονιά τὴ στάνη συχνὰ ἓνας ἔφερνε τ' ἀπόκρυφό του βῆμα. "Ἐφραζε ὁ Ζῶης μὲ παλιούρους ἀγκαθερούς, ἐμάνδρωνε μὲ τοιχιά καὶ μὲ κλωνάρια κι' ἀσφάλιζε μὲ σκύλους ἄγριους κι' ἀγριοπούς τὸ καλόθρεπτό του καὶ παχύμαλλο κοπάδι." Ἐστῆνε τὸ λυκοδόκανο γύρω κι' ἀπ' ὄξω 'ς τὸ μανδρί, μὴν εἰπῆ ὁ κατάρατος καὶ τὸν τσακῶση, τὸ λύκο. Φύλαε ὀλονυχτίς, μὲ τὸ ντουφέκι 'ς τὸ γόνα ἀπάνου καὶ γιοματὸ ἴσα μὲ τὰ χεῖλη, μὴ φέρῃ ἢ ὦρα ἢ κκῆ καὶ τὸν ἐπιτύχῃ. "Ὅμως οἱ κόποι καὶ τὰ καρτέρια του πήγαιναν 'ς τὸ βρόντο καὶ 'ς τὸν ἄνεμο σκορπισμένα. Πάντα ἄνοιγε ὁ λύκος, ὁ διαβολοπόνθηρος, ἀμπακτῆ, πάντα εὔρισκε τρύπα ἀγνώριμη καὶ τρόπο μυστικὸν κι' ἀνέγνωιστη ὦρα νὰ πηδῆση 'ς τὸ μανδρί, νὰ γλιστρήσῃ σὰν ὄχιά, νὰ σκερφαλώσῃ σὰ μαϊμού καὶ ν' ἀρπάξῃ τὸ ταχτικὸ μεριδίῳ του ἀπὸ τοῦ Ζῶη τοῦ Φονιά τὸ πλοῦσιο θρέμμα.

Ἐς τὴ μιὰ νυχτιά, ἔς τῆς δυὸ ἔλειπε κ' ἐν' ἄρνι, ἔλειπε κ' ἕνα ψιμάρι, ἔλειπε κ' ἕνα ζυγοῦρι ἀπὸ τὸ μανδρὶ τοῦ Ζῶη. Ἐς τὴ μιὰ νυχτιά, ἔς τῆς δυὸ λιγίστευε κι' ἀπὸ ἕνα πότε μικρὸ ἄρνι, πότε ψιμάρι, πότε ζυγοῦρι τὸ κοπάδι τοῦ Ζῶη. Ἐμειναν πεῖα ὅλα δέκα πέντε πρόβατα καὶ τὸ κριάρι, μόνα κι' ἀκριθὰ ἔς τὸ μανδρὶ τοῦ Ζῶη. Καὶ μιὰν αὐγή, μιὰν ἀξημέρωτην αὐγή, σηκώνεται ὁ Ζῶης ὁ Φονιάς καὶ τὰ βρῖσκει πνιγμένα καὶ τὰ δεκάξη.

— Λελέ!

Ἄλλα ξαπλωμένα κάτου νεκρά, μὲ τὰ σθημένα μάτια ἀνοιχτά, τὸ ἕνα θωρῶντας τὸν οὐρανὸ καὶ τὸ ἄλλο κυτᾶζοντας τὸ χῶμα. Ἦταν ἔς τὸ καρδί τοῦ λαιμοῦ μὲ τὸ ἴδιο κοφτερὸ δόντι ὅλα δαγκωμένα. Νεκρὸ καὶ τὸ τρανὸ κριάρι, τ' ἀγαπημένον τοῦ βοσκοῦ, μὲ τὰ σθημένα μάτια ἀνοιχτά, τὸ ἕνα θωρῶντας τὸν οὐρανὸ καὶ τὸ ἄλλο κυτᾶζοντας τὸ χῶμα! Ἦταν ἔς τὸ λαιμὸ κ' ἐκεῖνο μὲ τὸ ἴδιο κοφτερὸ δόντι δαγκωμένο.

Ὁ Ζῶης ὁ Φονιάς ἔμειν' ἐκεῖ ἄσειστος κι' ἄκλαυτος ὅλη τὴν ἡμέρα, βλέποντας τὴ μεγάλην συμφορὰ του. Δὲν εἶχε δύναμι νὰ φύγη ἀπὸ τὸν φοβερὸ τὸν τόπο, ἂν καὶ τοῦ τρυποῦσε τὰ σωθικά τέτοια ἀφάνταστη κι' ἀμολόγητη ὄψη. Δὲν ἀποφάσιζε νὰ ἰδῆ ἂν ἐζῶσε κανένα ἀπὸ τ' ἀγαπημέν' ἄρνιά του, ἂν εἶχε πνοή τὸ κριάρι του τὸ ἀκριθὸ ἀναθρεμμένο, ἂν κ' ἔλπιζε καὶ παρακαλοῦσε μέσα ἔς τὴν καρδιά του, νὰ τὰ ἰδῆ κάποτε ὅλα ν' ἀναστηθοῦν ζωντανεμένα.

Ἐφυγε ἡ μέρα ἡ αἰματηρή, κ' ἡ νύχτα ἔρριξε τὸ πυκνὸ μαῦρό της μαντῆλι ἀπάνου ἔς τὸ μανδρὶ τοῦ Ζῶη. Ὅμως κάποια ἀπόκρυφη καὶ κάποια ξαφνικὴ σκέψι ἤρθε ἄξαφνα ἔς τὸ νοῦ του. Γιατί γοργὰ τινάζεται ἀπὸ τὸν τόπο του, ὅπου κοίτονταν σὰν ἀποξυλιασμένοι ὅλη μέρα, καὶ πάει κατὰ τὸ φράχτη τοῦ μανδροῦ καὶ πετάει τ' ἀγκάθια πέρα καὶ γρεμίζει τὸν τοῖχο, κι' ἀφίνει ἐλεύθερο ἀνοιγμα, ὅσο εἶν' ἀρκετὸ νὰ περάσῃ λύκος. Κ' ἐκεῖ, ἔς τὸ στόμα τῆς ἀμπατῆς, σκάπτει καὶ στήνει καὶ κρύβει τὸ λυκοδόκανο, τὸν ἄψυχον ἐχθρὸ, τὸν ἐπίβουλον ἐχθρὸ τοῦ λύκου, ποῦ ὡς αὐτὴ τὴν ὥρα εἶχε φανῆ ἀνίκανος κακὸ νὰ τοῦ κάμη.

Ἄφου τελείωτε ἀμίλητη καὶ σκοτεινὴ τὴ δουλειὰ του ὁ Ζῶης ὁ Φονιάς, στάθηκε ἠλόρφος τότε κ' εἶπε, βλέποντας κατὰ τὸ δάσος, ποῦ ἔστειλε πνιχτὴ καὶ σύσμιχτη τὴ βοή ὡς τ' αὐτιά του.

— Ἦ φράχτες ἡ ψηλές καὶ τὰ σκυλιά, οἱ πιστοὶ μου φυλάκοι, κ' ἡ ἀγρυπνίες μου δὲ φάνηκαν ἄξιοι νὰ σὲ ἀντικόψουν. Νὰ ἰδοῦμε τώρα, καταραμένο ζῶ', ἂν ὁ δρόμος ὁ ἐλεύθερος ποῦ ἄνοιξα πλατὺν ἔς τὴν πονηριά σου δὲ θὰ σὲ ξεγελάσῃ!

Καί φεύγει, χωρίς νά στρέψη πίσω, βαρύθυμος καί βλαθειά πληγωμέ-
νος, καί σέρνει τὰ σκυλιά κοντά του, ἀθέλητα κι' αὐτά, κατσοφιασμένα.
Καί πάει ἄλλου νά περάσῃ, γιά ὕστερη φορά, τή μαύρη νύχτα, πρὶν
παραιτήσῃ αὐτὸ τὸν κατηραμένο τόπο, καί τραβᾷ ἄλλου νά κοιμηθῇ,
πρώτη φορά, ὕπνο βαρὺν κι' ἀναπαυμένον.

✱

"Ἄμα γύρισε μὲ τῆς αὐγῆς τὸ πρῶτο χάραμα 'ς τὸ μανδρὶ του πάλι,
γιὰ νά ἰδῇ τί εἶχε ἀπογεῖνῃ, τὸν ἦρε ὁ Ζῶης ὁ Φονιάς τὸν ἀγριόλυκο 'ς τὸ
δόκανο γερά πιασμένον. Τὸν ἦρε νά τοῦ σφιγγουν ἀχώριστα τὰ σιδε-
ρένια σαγόνια τὸ λαιμὸ καί νά τὸν κρατοῦν ἐκεῖ σκληρὰ κι' ἀσπλαχνα
φυλακωμένον. Τὸ αἷμα εἶχε πήξῃ ἀπάνου 'ς τὰ πυκνὰ μαλλιά τῆς χαί-
της του, κ' ἐκεῖ ποῦ χύθηκε θερμό, κ' ἔβρεξε τή στεγνὴ γῆ ποῦ τὸ
διψῶσε, εἶχε σκάψῃ τὸ ἄγριο θεριὸ λάκκο μὲ τὰ νύχια του βαθὺν κι' ὄλο-
νυχτίς τὸ ζύμωσε μὲ τὸ μαῦρο χῶμα, πάσχοντας νά γλυτώσῃ ἀπὸ
τ' ἄλυτα δεσμὰ του. 'Σ τὸ πλάγι του εἶχε ἀφήσῃ μισοφάγωτο τὸ
κουφάρι τοῦ κριαριοῦ, καθὼς μέσα 'ς τὴν ἀχόρταστή του φλόγα θέλησε
νά τὸ σύρῃ, πρὶν πιασθῇ, ὅξω ἀπὸ τὴ μάνδρα.

"Ἐβαλε ὁ Ζῶης ὁ Φονιάς ἄγρια φωνή, ἀπὸ χαρὰ γιομάτη κι' ἀπὸ
λύσσα :

— Σ' ἔπιασα, τρισκατάρχτε, σὲ κρατῶ πειά, κι' ἄς εἴν' ἀργά, 'ς τὰ
νύχια μου, ἀφοῦ χίλιες φορές μούχες ξεφύγη. Τώρα ἦρθε κ' ἡ δική μου
χαρὰ, τώρα ἔφτασε κ' ἡ δική μου δόξα !

Ὁ λύκος κρεμάμενος μισάψυχος ἀπὸ τὴν ἀλύγιστη θηλειά, ποῦ του
κρατοῦσε τὴν πνοὴ σφιγμένη 'ς τὸ λάρυγγά του, σήκωσε κατ' αὐτὸν
τὰ θολωμένα μάτια κ' εἶπε βραχνὰ μὲ τὴ βραχνὴ φωνή του :

— Αἶ, τί θὰ μὲ κάμῃς τώρα, βοσκέ, πῶς θὰ μὲ τιμωρήσῃς ;

— Ζωντανόν, αὐτοῦ ὅπως εἶσαι, θὰ σὲ γδάρω ἀργά, βλαθειά μὲ τὸ
σκληρὸ πυρολίθι, ποῦ 'ς τὴν ἴσκα μου δίνει φωτιά· καί τὸ τομάρι σου τὸ
μαλλιασμένο καί γυαλιστερό σὰν φλάμπουρο 'ς ἓνα σουβλι θὰ τὸ κρεμάσω.
Ἔστερα θὰ τὸ περιφέρω τριγύρω 'ς τὰ χωριά, γιὰ νά βγάλω μὲ τὰ χα-
ρίσματα, ποῦ ἄφθονα θὰ τρέξουν 'ς τὸ σακκί μου, ὅσα κκαὶ ἔχω ἀπὸ
σένα πατημένα. Θ' ἀφήσω ὅλους τοὺς σκύλους νά σὲ δαγκάσουν μὲ λαύρα
ἀχόρταστη, νά γλείψουν μὲ ἄσθηστη δῦλα τὸν βρωμερό σου ῤυπο καί νά
ῤουφήξουν μὲ τὰ ῤουθούνια τεντωμένα τὴ βρειανὸν ὀσμὴ σου. Τοὺς βο-
σκούς ὅλους θὰ συναῶω κάθε ἀναγέλασμα, περιφρόνησι, κατάρχα νά σοῦ
ψάλουν. Θὰ μοιράσω ἀπὸ τὴν ὠργισμένη τρίχα σου 'ς ὅλους φυλαχτὰ

για κάθε ἀρρώστεια ἔξωτική καὶ γιὰ κάθε ἀερικὸν φόβο. Καὶ τελευταῖα τὸ δέριμα σου τ' ἀναθεματισμένο, λουρίδες θὰ τὸ σχίσω, τσαρούχια ἔς τὰ πόδια μου τὰ γυμνά θὰ τὸ φορέσω! Ἔτσι ὁ θάνατός σου ὁ δικαιοκρίτος θὰ εἶν' ἄξια ποινή ἔς τὴν ἀδικη ζωὴ σου. Ἔτσι θὰ μοῦ πληρώσης τὴν τιμὴ τοῦ ἀγαπημένου κριαριοῦ καὶ τῶν ἀρνιῶν μου.

Κι' ὁ λύκος εἶπε :

— Μὴ μὲ κάμης μικρὴ, σκληρὴ βοσκέ, κι' ἀνίκανη θυσία ἔς τὴν τρανή, ἀλλὰ δίκαιαν ὀργή σου. Ἄν, ὅπως λές, μοῦ πάρης τὴ ζωὴ, ὅμως ψυχὴ καὶ σῶμα ἔς τὰ χαμένα ζωντανά σου δὲ θὰ ξαναδώσης, μήτε τὸ κριάρι σου μέλλεις νὰ ἰδῆς ποτὲ πάλι ἐμπρὸς ἀπὸ τ' ἄλλα κάθε αὐγὴ ν' ἀργοπροβαίνει. Ἄχ! ἄφησέ μου τὸ μόνο πράμα τοῦ ἔμένα κάτι ἀξίζει, χάρισέ μου τὴ ζωὴ τὴν ποθητή, ποῦ αὐτὴ τὴν ὥρα λαχταρῶ μὴ χάσω, κ' ἐγὼ σοῦ τάζω, ἀδικε βοσκέ, ὅσα τρυφερά κορμιά ἄρπαξα ἔς τῆς νύχτας ἀπὸ κάτου τὴ μαυρίλα, πάλι διπλά καὶ τρίδιπλα νὰ σοῦ γυρίσω, κι' ὅσα σφαχτά, μὲ τῆς κλειψιές κ' ἐσύ, εἶχες ἔς τὸ μανδρὶ σου συναγμένα, μὲ τὸν ἴδιον τρόπο νὰ τὰ ξαναλάβης. Κι' ἂν τὸ θάνατο τοῦ κριαριοῦ σου, τοῦ μακρόμαλλου πρωτολάτῃ μὲ τὰ μεγάλα κέρατα τὰ στρηγογύριστα, δὲ ἔμπορεῖς ἀκόμα ἔς τὴν καρδιά σου νὰ χωνέψης, ἐμένα πάρε κριάρι, σπανὸν ἀλλὰ περιπόνηρον πρωτολάτῃ, ἂν θέλῃς ὅσα ἔχασες πάλι ναῦρῃς, ἂν ἔπιθυμας ὅλα τοῦ κόσμου τ' ἀρνιά καὶ τὰ κριάρια καὶ τὰ κοπάδια δικά σου νᾶναι!

Στέκεται ὁ Ζῶης ὁ Φονιάς συλλογισμένος πολλὴν ὥρα. Κ' ἔπειτα, σὰν ἀστραπὴ νὰ διάβηκε ἀπὸ τὸ νοῦ του, σκύβει καὶ μεταβιάς ἀνοίγει τὸν ἀγκυθερὸ χαλκᾶ, ποῦ ἦταν ἔς τὸ λαιμὸ τοῦ λύκου βαθειὰ χωμένος καὶ σέρνει τὸ λύκο ἄψυχον καὶ ξεμακτωμένον ἔς τὸ καλύβι, τοῦ πλύνει τῆς πληγῆς μὲ πατρικὴ ἔγνοια καὶ μὲ φροντίδα τρυφερῆ τοῦ δίνει κάθε τρόπο γιὰ ν' ἀναλάβῃ. Κρεμάει καὶ ἔς τὸ λαιμὸ του, τὸν καλόθρεφτον ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν ἀρνιῶν του, τὴν κουδούνα τὴν τρανὴ τοῦ κριαριοῦ μὲ τὸ γερὸ πυξάρινο στεφάνι.

✽

Μιὰ νύχτα σκοτεινὴ, ἀγριεμένη ἀπὸ τοῦ βορριᾶ τὴν ὀρμὴ τὴν κρύα, σηκώθηκε ὁ βοσκὸς ὁ Ζῶης ὁ Φονιάς, μόνος μὲ τὸν παράξενον σύντροφόν του κι' ὄρφανὸς ἀπὸ κοπάδι κι' ἀπὸ κάθε ἄλλη ζωντανὴ συντροφιά, μακρὰ σὲ μέρη ἀγνωρίμα νὰ πάῃ, ναῦρη τὴν εὐτυχία ποῦ τοῦταξε ὁ λύκος.

Χειμῶνας ἔφτανε. Τῶν βουνῶν ἡ ὄρασις φλοκάτα ἄλλαξε τὸ γαλανοπράσινό της χρῶμα μ' ἓνα βαθύτερον γεράνιο, ποῦ ἔστειλε ἔς τῆς

καρδιές τῆ μακρινῆ του θλίψη. Πυκνοὶ μεγάλοι ἴσκιοι διάβαιναν ἀργὰ τὰ γυμνωμένα πλάγια καὶ διασκέλιζαν τὰ βαθουλὰ φαράγγια καὶ τῆς βρεματιές, ἴσκιοι σὰν μελανόσταχτα θεόρατα ὄρνια, ποῦ ἔρριχναν κάτω τὰ σύννεφα τὰ σιωπηλά, πετώντα μὲ πτερὰ δλάνοιχτα τ' οὐρανοῦ τὸ πλάτος. Κρύες πνοές φυσοῦσαν, μὲ τὴν πρωτάναφτη χειμερινὴν ὀργή, ἔς τοὺς κλάδους τῶν δέντρων, ἄγριοι ἤχοι σὰν μουγκρίσματα λιονταριῶν, σὲ ὦρα ποῦ μανισμένα φοβερίζουν, ἀντιβοῦσαν ἔς τῆς σπηλιές καὶ ἔς τῆς κουφάλες. Χειμῶνας ὅπου κι' ἂν ἦταν ἔρχονταν, καιρὸς ποῦ ἀφίνουν οἱ βοσκοὶ τὰ ψηλά τ' ἄγρια βουνά, καὶ κατεβαίνουν μὲ τὰ κοπάδια τους βιαστικὰ σαλαγῶντας ἔς τοὺς κάμπους, γιὰ ναῦρουν πειὸ θερμὸ κι' ἀπάνεμο καταφύγιο αὐτοὶ καὶ τ' ἀδύνατά τους κτήνη.

Ἀκολουθοῦσε κι' ὁ βοσκὸς ὁ Ζώης ὁ Φονιάς τὸ δρόμο του, ἀνάμεσα ἔς τῶν ἄλλων βοσκῶν τὸ δρόμο, ποῦ κάθε παραμονή, καὶ κάθε ἀρχὴ χειμῶνα κάνουν. Τραβῶντας ἀπὸ πίσω του τὸ λύκο μὲ τὴν κουδούνα ἔς τὸ λαιμὸ, αὐτὸν καὶ κριάρι του ταπεινὸ, αὐτὸν καὶ φτωχικὸ του κοπάδι, ἀπάντησε ἔς τὸ ταξιῆδι του μεγάλη συνοδιὰν ἀπὸ βοσκούς κι' ἀπὸ πολλὰς χιλιάδες πρόβατα καὶ γίδια.

Καθὼς τὸν εἶδαν μόνον μὲ τὴν μοναχὴ του συντροφιά νὰ διαβαίνει ἔς τὸ σκοτάδι, τὸν ρώτησαν οἱ ὄδοιπόροι :

— Ὡρα καλὴ, βοσκέ, καὶ ποῦ ἄφησες τὰ πρόβατά σου ;

Αὐτὸς τοὺς ἀποκρίθη.

— Ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ βήματά σας πᾶνε, βοσκοὶ, καὶ σεῖς τ' ἀκολουθατε.

Βρόντησε χοντρά κ' ἡ μεγάλη κουδούνα τοῦ λύκου, σὰ νᾶθελε τὴν ἴδια ἀπόκριση νὰ δώσει.

Φθάνει, καθὼς περνοῦσε μόνος μὲ τὴν μοναχὴ συντροφιά του, καὶ σμίγει ἕναν γέροντα βοσκὸ, ποῦ ἔσερνε ἀπὸ πίσω σκόρπιο κι' ἀνυπόταχτο τὸ φτωχικὸ του μικροκοπάδι. Κι' ἅμα τὸν ρώτησε ὁ γέροντας :

— Γιὰ ποῦ, μὲ τὸ καλὸ, λεβέντη, καὶ ποῦν' τὰ ζωντανά σου ;

Ἐκεῖνος, ὁ Ζώης ὁ Φονιάς, ἀπολογήθη.

— Πίσω ἀπὸ τὰ βήματά σου ἀκολουθοῦν, κ' ἐσύ, γεροβοσκέ, τραβᾶς ἔμπρὸς τους.

Κ' ἡ τρανὴ κουδούνα τοῦ λύκου τὴν ἴδια κ' ἐκείνη ἀπόκριση ἔδωσε βραχνὰ ἔς τὸ γέρο μὲ τὴ φωνή της.

✽

Σὲ μιὰ πανέμορφη λαγκαδιά, βλθειά, περικλεισμένη, πλούσια ἔς τῆς πρασιναῖες τῆς παχειές καὶ τὰ νερά τὰ διάφανα τ' ἀγνά, κι' ἀπόκρυφη

ἀπὸ τοῦ χειμῶνα τῆς ἄγριες παγωνιές, ἄραξε τοῦ βοσκοῦ τοῦ Ζῶη τοῦ Φονιά καὶ τοῦ λύκου τὸ ταιριαστὸ ζευγάρι. Ἐδῶ, ἐκεῖ, σπαρμένα μέσα ἔς τὸ δάσος, σκεπασμέν' ἀπὸ τοὺς βράτους καὶ τῆς φτελιές, σὲ λακκιές δλάνοιχτες καὶ προσήλιες ξαπλωμένα, ἦταν κι' ἄλλα μεγάλα ἀρχοντικά μανδριά, κι' ἄλλα κοπάδια ἀμέτρητα ἔβασκαν ἔς τὸ ὄροσοβολημένον τάπητα τῆς χλόης. Κάπου, σὲ μιὰν ἄκρη, παράμερα, ἐρημικά, εἶπε κι' ὁ βοσκὸς ὁ Ζῶης ὁ Φονιάς νὰ στήσῃ τὸ μανδρί του. Ἐκοψε ἀπὸ πλατάνια μεγάλες καὶ παχιεῖς φοῦρκες καὶ τῆς ἐμπηξε βαθειὰ ἔς τὸ χῶμα. Μὲ λυγαριάς χλωρὰ κλωνάρια ἐπλεξε φράχτη πυκνόψηλον, ὥστε ν' ἀδυνατῇ κι' ἀνθρώπου μάτι ἀκόμα νὰ τὸν διαπεράσῃ. Ἀπ' ἀλαφρὸ παπύρι ἔκαμε καὶ τὸ καλύβι τὸ δικό του, χαμηλὸ καὶ σκοτεινὸ, γιὰ νὰ μὴ γλιστράῃ μηδὲ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου μέσα. Ἐν τὸ πλάγι του ἔβαλε τὸν ἀρμεγῶνα. Πειὸ πέρα ἔχτισε τὸ κλεῖσμα γιὰ τὰ στεῖρα πρόβατα καὶ τ' ἄλλο ἔστησε ὄμορφο γιὰ τὰ νεογέννητα τ' ἀρνάκια. Δὲν ξέχασε καὶ τ' ἀγγειά τὰ ξύλινα, τὰ τυροβόλια, τὰ λεβέτια, τὸ πλούσιο νοικοκυρεῖο τῆς στάνης. Γιὰ ὅλα, χωρὶς ν' ἀφήσῃ τίποτε, μὲ γνώμη βαθειὰ καὶ περίσσια τέχνη εἶχε φροντίσῃ. Καὶ μοναχὰ τὰ πρόβατα ἔλειπαν ἀπὸ τὸ καλοχτισμένο καὶ πλατύχωρο μανδρὶ τοῦ βοσκοῦ τοῦ Ζῶη τοῦ Φονιά.

Περίγυρα καὶ πέρα ἔς τῆς ψηλῆς ἄκρες τῶν βουνῶν εἶχαν στημένο τὰ χιόνια καὶ τὰ σύννεφα τὸ πρόσκαιρο καὶ περαστικὸ βασιλείο τους. Καὶ κάτου ἔς τοὺς μυστικούς κόρφους τῆς λαγγαδιᾶς μιὰ εἰκόνα ποθητῆς χαρᾶς καὶ ζωῆς ὠνειρεμένης ἦταν ζωγραφιστή, εἰκόνα, ἀλλοίμονο, ποῦ γλήγορα ἦταν γραφτό, καθὼς ἔς τὸν κόσμον πάντα, κι' αὐτὴ νὰ σῆσῃ. Ἐπαίζει ὁ ἥλιος γελαστὸς μὲ τὰ ὄροσολοισμένα φύλλα, κι' ἀπὸ τ' ἀγκάλιασμα του τὸ θερμὸ ἀνέβαινε σιγὰ λευκὸς ἀνάλαφρος ἀχνός, ποῦ ἀκόμα πρὶν πάρῃ φτερὰ ξεψυχῶσε. Κρέμονταν γύρω ἀπὸ κάθε φουντωτὸ κλαρὶ κι' ἀπ' ἄρπανὸ κλωνάρι σπαρταριστὰ πετράδια ἀμέτρητα, ἔς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου βαφτισμένα, μαργαριτάρια διάφανα, ποῦ ἔλεγε, εἶχαν τὴν μυριόχρωμη σπιθοβολή τους κλεμμένη ἀπὸ διαμάντια. Ἐν τοὺς κλάδους ἀνάμεσα ἔλαμπε, ἀγανὸ καὶ ξεσχισμένο, τὸ δίχτυ τῆς ἀράχνης, ποῦ ὠμοιαζε σὰν πέπλος νυφικὸς ἀπὸ χίλια χρυσάργυρα δάκρυα φορτωμένους. Ἦχοι περίχαροι, ἦχοι τρελοὶ ἀνέβαιναν ἀπὸ κάθε σὺδεντρον κρυψῶνα κι' ἀπὸ κάθε ξέφωτο ἀλῶνι. Δυνατὰ χουγιαχτὰ ἔσχιζαν συχνὰ μὲ βιὰ τὸν ἀέρα. Γλυκὰ λαλήματα καὶ τρανὰ τραγοῦδια καὶ βουίσματα βαθειὰ καὶ βαρύχηα μουρμουρητὰ ὡς πέρα ἀντηχοῦσαν.

Ἡ λαγγαδιὰ ὅλη ἦταν σὲ πρόσχαρη τρελὴ γιορτὴ παραδομένη. Καὶ τὰ μανδριά καὶ τὰ καλύβια τῶν βοσκῶν ἦταν κι' αὐτὰ γιοματὰ χαρὰ

κι' ἀντάρα. Μόνο τοῦ Ζώη τοῦ Φονιά τὸ μανδρὶ καὶ τὸ καλύβι δὲν ἀνά-
διναν κρότο, δὲν ἔστειναν βρῆ νύχτα μέρα. Καὶ τὸ κοπάδι τοῦ Ζώη
τοῦ Φονιά, αὐτὸ μόνο δὲν φαίνονταν, δὲν ἀκούονταν πουθενὰ νύχτα
μέρα. Κανείς δὲν τὸν ἀπάντησε, τὸ Ζώη, νὰ τὸ βόσκη, νὰ τὸ σα-
λαγή, νὰ τ' ὀδηγή, ἔς τὴν πηγὴ, νὰ τὸ γυρίζη ἔς τὴν στάνη. Κανείς,
ἂν ἔτυχε νὰ διαβῆ ἀπὸ τὸ μανδρὶ τοῦ Ζώη νύχτα ἢ μέρα, δὲν μπόρεσε
νὰ ξεχωρίση ποτὲ κανένα σημάδι ἀπὸ ζωντανά, πρόβατα εἴτε τραγιά,
ἐκεῖ μέσα.

Ὅμως, κάτου ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα σκοτάδια, συχνὰ ἀγροικοῦσαν οἱ
βοσκοὶ νὰ περνᾷ κοντὰ ἔς τὰ μανδριά τους μιὰ ἔρημη, μιὰ μοναχικὴ
κουδούνα βαρεῖα χτυπώντας. Καὶ ἔς τὸ ἄκουσμά της ἔνοιωθαν, χωρὶς
νὰ ξέρουν τὸ γιατί, ἓνα δειλισμα ν' ἀδράζη κρυφὰ τὴν καρδιά τους.
Τ' ἄγρια καὶ τ' ἄγρυπνα σκυλιὰ λούφαζαν ἀμίλητα κάτου ἀπὸ τῆς
κοιλίης τῶν προβάτων. Τὰ μικρόκαρδα κι' ἄγνωμα τραγιά, ἔς τῆς κου-
δούνας τὸν φθερὸν ἦχο, ξαφνίζονταν σὰν ἀπὸ φάντασμα, ποῦ ἐμπρὸς
τους μὲ τ' ἀθῶα μάτια τους θεωροῦσαν, κ' ἔτρεχαν νὰ συναχθοῦν σμιχτά
ὄλ' ἀντάμα, σωριαστά, ζητώντας τὸ ἓνα πίσω ἀπὸ τ' ἄλλο νὰ γλυ-
τώσῃ. Ἀκούονταν ἐκεῖνη νὰ πλανᾶται ἀκοίμητη μέσα ἔς τὸ παχὺ
σκοτάδι, νὰ περιπολῆ γύρω ἔς τῆς στάνες τακτικά, νὰ μπαίνει καὶ νὰ
βγαίνει ἀνεμπόδιστα ἔς τὰ μανδριά, χωρὶς νὰ τολμήσῃ κανείς νὰ τῆς
ἀντισταθῆ, ν' ἀποφασίσῃ νὰ μάθῃ τί ἦταν, χωρὶς κανείς νὰ γνωρίζῃ
ποῦθε ἔρχονταν ἢ ποῦ πήγαινε τέτοιες ἔρημικὲς ὥρες.

Κάθε νύχτα ἔλειπε κ' ἐν' ἀρνὶ ἀπὸ τῆς στάνες, φόρος ἀπόκρυφος
ἔς τὸν ἄδικο βοσκό, τὸ Ζώη τὸ Φονιά, καὶ τὸν ἄγριο σύντροφό του. Κάθε
νύχτα πρόβαιναν, ὁ Ζώης ὁ Φονιάς κι' ὁ σύντροφός του, ἀπὸ τὸ ἔρημο
κι' ἀδειανὸ μανδρὶ τους, κ' ἔφερναν γύρω τὰ μανδριά τὰ ξένα κ' εὐτυ-
χισμένα. Ὁ λύκος τρύπωνε ἀνάμεσα ἔς τὰ πρόβατα, ποῦ ἐμπρὸς ἔς τὴν
κρύα θωριά του σφαγὴ καὶ λαχτάρα τοὺς χύνονταν ἔς τὴν καρδιά, κι' ἄρ-
παζε τὸτ' ἓνα ἀπὸ τὸ λαιμό, καὶ τοῦ ρουφοῦσε μὲ λύσσα τ' ὀλόθερμο
κι' ἀφράτο αἶμα ὡς τὸν τελευταῖο σταλαγμό. Τοῦ ἄνοιγε ὕστερα τὰ
σωθικά καὶ τᾶτρωγε ἀρπαχτά, καταπίνοντας χωρὶς μάσημα τ' ἀχνί-
ζοντα κομμάτια. Καὶ τότε πειὰ ἔσπερνε τὸ κουφάρι, ἄψυχο στεγνὸ, ἔς τὸν
ἀφέντη του, ποῦ ἔξωθε μὲ φόβο ἀνάμενε τ' ἄχρο μεριδιό του νὰ λάβῃ.

Κι' αὐτὸ τὸ θεομίσητο νυχτερινὸ ξεφάντωμα μῆνες πολλοὺς ἀκολου-
θοῦσε νὰ γίνεταί χωρὶς διακοπὴ. Κ' ἔφτανε ὁ καιρὸς ποῦ παρχιτοῦν πάλι

οί βοσκοί τὰ χαμηλὰ βοσκοτόπια καὶ πιάνουν τὰ ψηλά, τὰ βουνίσια μέρη, ναῦρουν ὄροσιές κ' ἴσκιους γιὰ τὰ ζωντανά τους· καὶ πλάκωνε σύντομα τὸ καλοκαίρι. Ὅμως ἔς τῆς στάνες ὅλες ἦταν τῆς λύπης καὶ τοῦ θανάτου τὸ μαῦρο σύννεφο ἀπλωμένο. Καμμιά χαρὰ δὲ φαίνονταν νὰ λάμπη ἔς τὰ πρόσωπα τῶν βοσκῶν, τώρα ποῦ θάφευγαν πάλι γιὰ τ' ἀγαπημένα μέρη. Θὰ γυρνοῦσαν οἱ ἄμοιροι πίσω ἔς τὴν πατρίδα μὲ τὰ κοπάδια λιγότερα καὶ φτωχικά, ἐνῶ ἄλλη εἶχαν γλυκεῖα περήφανη ἐλπίδα. Ἐ τοῦ Ζώη τοῦ Φονιά ὅμως τὸ μανδρὶ πειὸ ἄγρια σκοτεινιά καὶ νέκρα ἦταν χυμένη. Δὲ χόρταιναν πειὰ τὸ βοσκὸ τ' ἀρνιά τ' ἄψυχα, ποῦ τοῦ ἔφερνε ὁ σύντροφός του. Δὲν ἔφταναν τὴν ἄσθηστη δῖψα τῆς καρδιάς του νὰ ὄροσίσουν. Κ' εἶπε μιὰ νύχτα μ' ἄγρια φοβέρα ἔς τὸ λύκο:

— Δὲ θέλω πειὰ, καταραμένο ζῶ', νὰ κουβαλῆς ὄλο νεκρά καὶ μισοφάγωτα κουφάρια ἔς τὸ μαντρί μου. Ἡ ψυχὴ μου ἀποδιώχει τὰ κρέατα τὰ ὦμα καὶ μαραμμένα σὰν ἀπὸ ψοφίμι. Τ' ἀρνιά μου θέλω ζωντανά, ὅπως μοῦ ἄρπαξες, καὶ τὸ κριάρι μου ζητάω τ' ἀγαπημένο, ὅπως μοῦ πῆρες, νὰ φέρης πάλι!

Κι' ὁ λύκος εἶπε:

— Κι' αὐτό, ἀφοῦ τὸ θέλεις, θὰ σοῦ γίνῃ. Καὶ τούτη τὴ χάρι θὰ σοῦ πληρώσω, ὑστερὴν ὅμως, γιὰ τὴ ζωὴ ποῦ μοῦ ἔχεις δώσει!

Τὴν αὐγὴν, γλυκὸξανθὴ καὶ γελαστὴ αὐγὴν, καθὼς σηκώθηκε ἀπὸ τὸ βάρυπνο ὄνειρό του συννεφιασμένος ὁ βοσκός, βλέπει μὲ ἀλάλητη χαρὰ τὸ μανδρὶ τοῦ ἀρνιά ἀμέτρητα γιομάτο. Τὰ εἶχε φέρῃ ὁ λύκος, δοῦλός του πιστός, τὴ νύχτα καὶ τὰ εἶχε κλείσῃ ἐκεῖ, ἀνήσυχα καὶ τρομασμένα, ἀφοῦ τὰ ξέκοψε ἀπὸ τῆς ἄλλης στάνες, δείχνοντας τὴν ἄγρια ὄψιν καὶ τὰ μάτια τοῦ τ' ἀστραφτερά κι' οὐρλιάζοντας μέσα ἔς τὸ σκοτάδι, καὶ τᾶσειρε ἔπειτα κοντά του, καλῶντάς τα γλυκὰ μὲ τὸν ἦχο τῆς κουδούνας.

Ὅμως δὲν ἔφθασε ὁ Ζώης ὁ Φονιάς νὰ χαρῆ, κἂν μόνο μὲ τὰ μάτια, τὸν καινούριο κι' ἀνέλπιστο θησαυρό του. Σὲ λίγη ὥρα εἶχαν περιζώσῃ τὸ μανδρὶ τοῦ πολλοὶ βοσκοί, ποῦ φέγγοντας ἡ μέρα βγῆκαν νὰ ζητήσουν τὰ χαμένα ζωντανά τους. Καὶ καθὼς τὰ ἤδραν ἐκεῖ ἄξαφνα, ἔς τὴ μάνδρα μέσα ὄλα συναγμένα, καὶ καθὼς εἶδαν ὄλοῦθε κόκκαλα, δέρματα, μαλλιά σπαρμένα, θλιβερά ἀπομεινάρια τῶν ἀρνιῶν τους, τοῦ χύθηκαν ἀπάνου, τοῦ βοσκοῦ τοῦ Ζώη τοῦ Φονιά, μὲ τὰ ξύλα, μὲ τὰ λιθάκια, μὲ τὰ χατζάρια μανισμένοι. Κ' ἐνῶ τὸν ἔκαναν λιανὰ κομμάτια, χτυπώντας τον καὶ πεθαμένον, ὁ λύκος εὔρισκε καιρὸ νὰ πηδήσῃ τὸ φράχτη καὶ νὰ χαθῆ μέσα ἔς τὸ λόγγο.

Δὲν ἄργησε νὰ πιάσῃ τὸ βουνό, τρέχοντας πάντα μ' ὄλη τὴ δύναμή του, ἄν καὶ τοῦ βάρυνε τὸ λαιμὸ ἢ κουδούνα καὶ τοῦ πεδίλωνε τὰ πόδια. Τραβῶντας μ' ὄρμη τὸν ἀνήφορο, περνῶντας βικαστικά δέντρα πυκνά καὶ τραχιὰ βράχια, νυκτώθηκε ὁ λύκος ἔς τὴν ἐρημιὰ καὶ στάθηκε λίγη ἀνάπαψη νὰ πάρῃ. Σκάλωσε ἀπάνου σὲ βράχο, ψηλὸς περήφανος, καὶ ἀνάπνευσε μὲ ὀρθὰ καὶ φλογισμένα βουθούνια τὸν ἀέρα τὸν κατάψυχρο τοῦ βουνοῦ, ποῦ τόσοσιν καιρὸ τὸν εἶχε στερημένον. Καὶ χτύπησε δυνατὰ τὴν κουδούνα ἔς τὸν πλατὺν αἰθέρα, σὰ νὰ καλοῦσε ὅλα τ' ἄγρια θεριά νάρθουν ἔς τὰ πόδια του ἀποκάτου, καὶ ν' ἀκροασθοῦν τὰ δοξαστὰ καὶ ἀφάνταστα καμώματά του.

Καὶ λίγο λίγο πρόβχλαν γύρω ἔς τὸ βράχο ἀμέτρητοι λύκοι, βουβοὶ καὶ ἄγριοι, προσκαλεσμένοι ἀπὸ τὴ φωνὴ τῆς κουδούνας, λύκοι ἀναμαλλιασμένοι, μισόγδαρτοι ἀπὸ τὰ χιόνια καὶ τὸ βοριά καὶ λιμασμένοι γιὰ αἶμα ζωντανὸ καὶ ὠμὴ σάρκα. Ἐς τὴν ἀρχὴ τὸν κύταξιν δισταχτικά, μὲ τὰ κεφάλια σκυμμένα καὶ τὰ μάτια πονηρὰ ψάχνοντας μέσα ἔς τὸ σκοτάδι· καὶ ἔλεγες πῶς δὲν τολμοῦσαν, ἀπ' ἀγάπη τάχα ἢ σεβασμὸ, ν' ἀγγίξουν τὸ δέρμα του τὸ φουντωτὸ καὶ τὸ περήφανο τ' ἀνάστημά του. Κ' ὕστερα ἔκαμαν κύκλο πεῖθ στενόν, ὁ ἓνας θέλοντας τὸν ἄλλον ν' ἀντιπεράσῃ, καὶ στύλωναν ἐμπρὸς τὰ πόδια, καὶ τέντωναν τὸ λαιμὸ, καὶ μούγκριζαν, ζητῶντας καιρὸ νὰ τοῦ χυθοῦν ἀπάνου. Καὶ ἄξαφνα πήδησαν μ' ὄρμη κοντά του, καὶ ἓνας τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ πόδι, καὶ ἄλλος τοῦ χύθηκε ἔς τὸ πλευρό, καὶ τρίτος τοῦ κάρφωσε τὰ δόντια ἔς τὸ λαρύγγι. Ἐβαλε αὐτὸς ἀγῶνα μάταιον καὶ ἀπελπισμένον νὰ ξεφύγῃ, δοκίμασε ν' ἀποδώσῃ ὅσα δαγκάματα τοῦ κολλοῦσαν οἱ ἀδόκητοι ἐχθροὶ του, τυφλωμένοι ἀπὸ τὴν πείνα καὶ μεθυσμένοι ἀπὸ τὸν ἦχο τῆς κουδούνας, ποῦ βροντερῆ ξεχώριζε μέσα ἔς τὸ σάλαγο τῆς μάχης, ὡς ποῦ νικημένος ἔγυρε τὸ κεφάλι καὶ λύγισε τὰ πόδια καὶ ἀπλώθηκε κάτω, ἀφίνοντας τ' ἀγρίμια νὰ μαλλώνουν μεταξὺ τους γύρω ἔς τὰ παχειὰ κοψίδια τοῦ κορμιοῦ του.

Ἀθήναι. Μάϊος 1898.

ΓΙΑΝΝΟΣ ΕΠΑΧΤΙΤΗΣ

